

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого
Кафедра загальновійськових дисциплін

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
«Тактика (у тому числі тактика дій військ НАТО)»

Рівень вищої освіти – другий (магістерський) рівень

Ступінь вищої освіти – магістр

Галузь знань – 08 «Право»

Спеціальність – 081 «Право»

Статус навчальної дисципліни – за вибором курсанта (студента)

Рік набору – 2021

Харків
2021

Силабус навчальної дисципліни «Тактика (у тому числі тактика дій військ НАТО)» для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право». Харків: Нац. юрид. ун-т імені Ярослава Мудрого, 2021. 13 с.

Розробник:

Пугач Вячеслав Вікторович

Затверджено на засіданні кафедри загальновійськових дисциплін

(протокол № 13 від 22 червня 2021р.)

Оновлену редакцію (зі змінами та доповненнями) затверджено на засіданні кафедри загальновійськових дисциплін

(протокол № 13 від 21 червня 2022 року).

Начальник кафедри– Корольов Станіслав Сергійович, кандидат історичних наук, доцент

Дані про викладача

Назва навчальної дисципліни	«Тактика (у т.ч. тактика дій військ НАТО)»
Статус навчальної дисципліни	За вибором курсанта (студента)
Викладач	Пугач Вячеслав Вікторович – викладач кафедри загальновійськових дисциплін, кандидат наук з державного управління.
Контактний телефон	+380973763360
E-mail	vyach.pugach@gmail.com
Консультації	Згідно графіку консультувань кафедри загальновійськових дисциплін, Адміністративно-навчальний корпус, вул. Динамівська, 4, каб. 306
Онлайн консультації	немає

Анотація навчальної дисципліни

Формуються системні знання з основ застосування механізованих підрозділів (батальйон, рота) у сучасному загальновійськовому бою. Розглядаються тактичні прийоми і способи ведення бойових дій провідними країнами НАТО. Вивчаються організація, бойові можливості і тактика дій підрозділів імовірного противника. Формуються уміння і практичні навички управління механізованими підрозділами в основних видах бою. Розглядається зміст, порядок і здійснення бойового забезпечення, методика розрахунку бойових можливостей сторін під час організації загальновійськового бою.

Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни «Тактика (у т. ч. тактика дій військ НАТО)» є формування предметних компетенцій, направлених на підготовку офіцера, який: має глибокі військові знання з основ застосування механізованих підрозділів (батальйон, рота) у сучасному загальновійськовому бою: володіє уміннями підготовки і ведення сучасних тактичних дій; може творчо застосовувати теоретичні положення бойових

статутів; здатний вводити в практику все нове і передове, особливо досвід проведення операції ОС; володіє організаторськими здібностями, є ініціативним і має самостійне творче мислення.

Завдання:

Завданням вивчення дисципліни «Тактика (у т. ч. тактика дій військ НАТО)» є надання курсантам (студентам) знань про:

- організаційно-штатну структуру, озброєння, бойові можливості, прийоми і способи дій своїх підрозділів (батальйон, рота) та підрозділів сухопутних військ провідних країн НАТО;

- основи бойового застосування механізованого батальйону (роти) в основних видах загальновійськового бою з урахуванням досвіду і тактики дій військ НАТО;

- зміст, порядок організації та здійснення основних видів бойового забезпечення механізованого батальйону(роти) у загальновійськовому бою;

- методику розрахунку бойових можливостей сторін під час організації загальновійськового бою.

а також сформувати у курсантів (студентів) уміння і практичні навички:

- використовувати знання основ сучасного загальновійськового бою, організаційно-штатних структур та бойових можливостей підрозділів Сухопутних військ з метою ефективного застосування підрозділів (батальйон, рота) в основних видах тактичних дій;

- застосовувати знання організації, бойових можливостей, тактики дій частин і підрозділів ймовірного противника для прогнозування можливого характеру його дій у різних видах бою (тактичних дій);

- управляти механізованим батальйоном (ротою) в обороні;

- організовувати бій, підтримувати взаємодію та управління підрозділами батальйону(роти) і вогнем у ході оборонного бою;
- управляти механізованим батальйоном (ротою) в наступі;
- організовувати бій, підтримувати взаємодію та управління підрозділами батальйону(роти) і вогнем у ході наступального бою;
- вести розрахунки бойових можливостей сторін під час організації загальновійськового бою.

Навчальна дисципліна у структурі освітньо-професійної програми.

Міждисциплінарні зв'язки

Пререквізити: «Загальна тактика», «Історія війн та воєнного мистецтва (у т.ч. історія українського війська)», «Військова топографія», «Радіаційний, хімічний та біологічний захист підрозділів», «Стрілецька зброя та вогнева підготовка», «Статути Збройних сил України та їх практичне застосування», «Фізичне виховання та спеціальна фізична підготовка», «Інженерна підготовка», «Основи матеріально-технічного забезпечення» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.

Кореквізити: «Статути Збройних сил України та їх практичне застосування», «Фізичне виховання та спеціальна фізична підготовка», «Стрілецька зброя та вогнева підготовка».

Постреквізити: -

Очікувані результати навчання здобувача вищої освіти

У результаті засвоєння навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен демонструвати такі результати навчання:

РН НД1.1. Ефективно використовувати бойові можливості штатного озброєння механізованого батальйону (роти);

РН НД1.2. Демонструвати навички у виконанні нормативів з тактичної підготовки, передбачених для особового складу та підрозділів механізованого батальйону (роти);

РН НД1.3. Організовувати оборонний бій механізованого батальйону (роти);

РН НД1.4. Управляти механізованим батальйоном (ротою) в ході оборонного бою;

РН НД1.5. Організовувати інженерне облаштування опорних пунктів, районів і рубежів;

РН НД1.6. Організовувати і управляти системою вогню в оборонному бою;

РН НД1.7. Організовувати наступальний бій механізованого батальйону (роти);

РН НД1.8. Управляти механізованим батальйоном (ротою) в ході наступального бою.

РН НД2.2. Взаємодіяти і управляти доданими підрозділами інших родів військ Збройних Сил України;

РН НД2.2. Організовувати охорону батальйону (роти) у різних видах тактичних дій;

РН НД2.3. Управляти діями органів охорони батальйону (роти) у різних видах тактичних дій;

РН НД2.4. Організовувати марш механізованих підрозділів батальйону (роти);

РН НД2.5. Організовувати і управляти діями механізованих підрозділів, призначених для виконання завдань у похідній охороні;

РН НД2.6. Організовувати роботу пунктів управління механізованого батальйону (роти) в усіх видах тактичних дій;

РН НД2.8. Демонструвати уміння творчо обирати доцільний метод роботи щодо підготовки бою (дій).

РН НД2.9. Демонструвати уміння проводити роботу з організації бою (дій) як на місцевості, так і по карті (схемі, на макеті місцевості).

РН НД2.11. Всебічно і ретельно оцінювати обстановку, прогнозувати її зміни.

РН НД2.12. Демонструвати уміння вивчати місцевість та її вплив на виконання завдання.

РН НД2.13. Проводити оцінку і розрахунки співвідношення бойових можливостей механізованих підрозділів і потенційних сил противника;

РН НД2.14. Приймати доцільні, обґрунтовані рішення на бій (дії).

РН НД2.15. Своєчасно ставити бойові завдання підлеглим командирам підрозділів механізованого батальйону (роти).

РН НД3.1. Якісно організовувати взаємодію, управління та бойове забезпечення механізованого батальйону (роти) в усіх видах тактичних дій.

РН НД3.2. Організовувати всебічне забезпечення механізованого батальйону (роти) під час підготовки і виконання бойових завдань;

РН НД3.3. Розробляти і оформлювати бойові документи з урахуванням стандартів НАТО.

РН НД3.4. Взаємодіяти з підрозділами сухопутних військ провідних країн НАТО при виконанні бойових завдань;

РН НД3.5. Демонструвати уміння застосовувати різноманітні прийоми і способи дій механізованого батальйону (роти) в бою та інших видах тактичних дій;

РН НД3.6. Взаємодіяти і управляти доданими підрозділами інших родів військ Збройних Сил України.

**Види навчальних занять та самостійна робота
для здобувачів вищої освіти денної форми навчання**

№ з/п	Аудиторні заняття(контактні)		Самостійна робота (в годинах)
	Теми лекцій	Теми практичних занять	
1	Оборонний бій механізованого батальйону (роти)	Робота командира механізованої роти з організації оборонного бою.	6
2	Наступальний бій механізованого	Робота командира механізованої роти з	4

	батальйону (роти)	організації наступального бою.	
3	Механізований батальйон (рота) на марші	Робота командира механізованої роти з організації маршу	6
	Механізований батальйон (рота) при розташуванні на місці		2
4	Механізований батальйон (рота) у сторожовій охороні	Робота командира механізованої роти щодо розташування підрозділу на місці та у сторожовій охороні	4
4	Основи бойового застосування підрозділів Сухопутних військ провідних країн НАТО	Основи бойового застосування підрозділів Сухопутних військ провідних країн НАТО	4

Самостійна робота курсантів (студентів)

Самостійна робота студентів здійснюється у таких формах:

- підготовка індивідуальної підсумкової письмової роботи;
- опрацювання нової наукової та навчальної літератури, законодавчих актів зарубіжних країн;
- робота над кейсами з питань прийняття й виконання адміністративних актів;
- виконання практичних завдань, самотестування;
- написання есе та рефератів;
- підготовка тез доповідей на науково-практичні конференції;
- участь у конкурсах студентських наукових праць;
- підготовка до практичних занять, колоквиумів і тестування.

Завдання та методичні рекомендації до самостійної роботи наведено у Методичних матеріалах з навчальної дисципліни «Тактика (у тому числі тактика дій військ НАТО)» для студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право».

**Навчально-методичне та інформаційне забезпечення
навчальної дисципліни**

1. Нормативно-правові акти:

1. Конституція України // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.

2. Закон України «Про Збройні Сили України» // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1934-2>

3. Указ Президента України №121/2021 «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 25 березня 2021 року «Про Стратегію воєнної безпеки України»» / <https://www.president.gov.ua/documents/1212021-37661>

4. Бойовий статут механізованих і танкових військ Сухопутних військ Збройних Сил України. Частина III. Взвод, відділення, екіпаж. – Київ: Командування Сухопутних військ Збройних Сил України, 2016. 268 с.

5. Бойовий статут механізованих і танкових військ Сухопутних військ Збройних Сил України. Частина II. Батальйон, рота. – Київ: Командування Сухопутних військ Збройних Сил України, 2016. 320 с.

6. Тимчасовий порядок оформлення оперативних (бойових) документів. Затверджено Наказом Головнокомандувача ЗСУ від 27.03.2020 № 123/2020. – Київ, 2020. 230 с.

Основна література:

1. Загальна тактика: механізований (танковий) батальйон в загальновійськовому бою: курс лекцій / Шугалій Є.П. – Київ: «МП Леся», 2016. 187 с.

2. Дії механізованих підрозділів з урахуванням стандартів НАТО: навч. посібн. / Д.В. Зайцев, В.Б. Добровольський, С.О. Пахарєв, І.О. Луценко, А.О. Гальчус. – Київ: ВІ КНУ. 2021. 167 с.

3. Тактика: підручник / В.В. Вішняков, Г.А. Дробаха, А.А. Каленський, Є. Б. Смірнов – Київ: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2008. 735 с.

4. Загальна тактика. Частина 1: навч. посіб. / С. Т. Полторак, М. Д. Ткаченко, О. В. Лисенко В. П. Варакута та ін. – Харків : ХУПС, 2012. 288 с.

5. Альбом схем дій підрозділів (відділення, взвод, рота, батальйон) у відповідності до стандарту № 2 (тактичні знаки НАТО). – Львів: НАСВ, 2017. 80 с.

6. Методичний посібник щодо організації і здійснення охорони та оборони, повсякденної діяльності військ військових частин (підрозділів) Збройних Сил України, які розташовані у базових таборах. – Київ, вид-во Ком. СВ ЗСУ, 2014.

7. FM 3-21.71 Mechanized infantry platoon and squad (Bradley). Headquarters, Departments of the Army. – August, 2002.

8. FM 71-1 Tank and Mechanized infantry company. Headquarters, Departments of the Army. – May, 1998.

9. FM 17-15 Abramsplatoon.

Додаткова література

1. Сучасне озброєння і військова техніка Збройних сил Російської Федерації. Довідник учасника ООС / [С. П. Корнійчук, О. В. Турінський, Г. В. Певцов, та ін.] ; за заг. ред. С. П. Корнійчука. Харків : ДІСА ПЛЮС, 2020. 1220 с.

2. Тактика механізованих підрозділів (механізована рота). Навч. посіб. – АСВ Львів. 2012.

3. Пропозиції щодо застосування сил і засобів АТО. Центр оперативних стандартів і методики підготовки ЗСУ. Житомир. 2014.

4. ТТХ зразків ОВТ та тактика дій штатних підрозділів на них. ГКЦ ЗСУ. 2014.

5. Досвід застосування збройних сил провідних країн світу. ГКЦ ЗСУ. 2014.

Інтернет-ресурс:

1. Електронний курс на порталі навчальних електронних інформаційних комплексів «НЕІК» «Управління повсякденною діяльністю підрозділів (у т.ч. охорона державної таємниці)»: <https://neik.nlu.edu.ua>

2. Електронний курс з навчальної дисципліни «Тактика (у тому числі тактика дій військ НАТО)» розміщено на порталі «Автоматизована система управління навчальним закладом» Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого <https://acsnew.nlu.edu.ua>.

3. Офіційний веб-портал Міністерства оборони України <https://www.mil.gov.ua>.

4. Передплачено доступ до Інформаційно-правових систем ЛІГА: ЗАКОН (Система ГРАНД та Система аналізу судових рішень VERDICTUM). Доступ можливий у Залі правової інформації навчально-бібліотечного комплексу (вул. Пушкінська 84-А, 3 поверх).

Вимоги викладача

Здобувачі вищої освіти *повинні*: регулярно відвідувати лекції й практичні заняття; систематично та активно працювати на них; переконливо наводити аргументацію при розв'язанні завдань; якісно виконувати письмові завдання, самостійні роботи тощо. Практичні заняття, пропущені за поважних причин, можуть бути відпрацьовані за попереднім узгодженням із викладачем.

Здобувачам вищої освіти *рекомендується*: брати участь в наукових конференціях, конкурсах наукових праць, роботі наукового гуртка кафедри, готувати тези наукових доповідей тощо.

Обов'язкова вимога - дотримання здобувачами вищої освіти норм «Кодексу академічної етики Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого» (https://nlu.edu.ua/files/norm_doc/kodeks_academichnoyi_etyky.pdf).

Під час аудиторних занять дозволяється використовувати гаджети тільки у навчальних цілях (приміром, для перегляду презентацій лекції).

Дозволяється користуватися ноутбуками і планшетами для ведення конспектів лекцій та відстеження потрібної інформації.

Контрольні заходи

Оцінювання результатів засвоєння навчальної дисципліни «Тактика (у тому числі тактика дій військ НАТО)» передбачає проведення поточного та підсумкового контролю і здійснюється на основі накопичувальної бально-рейтингової системи.

Поточний контроль знань включає:

- контроль якості засвоєння курсантами програмного матеріалу навчальної дисципліни на практичних заняттях із застосуванням таких засобів: усне/письмове опитування, експрес-опитування, вирішення практичних завдань, участь у розробці кейсу, підготовка презентації, есе, реферату тощо. Поточний контроль має на меті перевірку рівня підготовки курсанта у вивченні поточного матеріалу. У ході практичного заняття курсант може отримати оцінку за чотирибальною шкалою (0, 3, 4, 5);

- контроль якості засвоєння курсантами програмного матеріалу навчальної дисципліни, що проводиться наприкінці модулів у формі колоквиумів.

Обов'язковою формою самостійної роботи курсантів є підготовка підсумкової письмової роботи. Максимальна кількість балів за результатами захисту підсумкової письмової роботи – 20 балів.

Формою *підсумкового контролю* знань здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни є диференційований залік. Мінімальна кількість балів для отримання диференційованого заліку – 60 балів.

Шкала підсумкового педагогічного контролю:

Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	Оцінка за національною шкалою для заліку	Оцінка за 100- бальною шкалою, що використовується в НЮУ
A	Відмінно – відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок	зараховано	90 – 100
B	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками		80 – 89
C	Добре – у цілому правильна робота з певною кількістю незначних помилок		75 – 79
D	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків		70 – 74
E	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії		60 – 69
FX	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як перескладати	не зараховано	35 – 59
F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота, обов’язковий повторний курс		0 – 34